

PLANIRANJE I EVIDENTIRANJE SPELEOLOŠKOG RADA

Pod planiranjem podrazumjevamo svjesno usmjeravanje, usklađivanje, te unaprijed proračunato raspoređivanje elemenata i faktora nekog predstojećeg podhvata ili procesa i predviđanje njegovih tokova i rezultata. Plan je akt kojim se fiksira zamišljeni odnos predviđena kretanja, s obzirom na donosioca, širinu i na vrijeme.

Evidencija u općem smislu označava svaki popis ili pregled kojim se utvrđuje činjenično stanje o nekoj pojavi, predmetu, događaju i sl. S obzirom na takvu funkciju, evidencija se i u teoriji, kao i u praksi razmatra kao bitan element organiziranog rada u svim domenima ljudskog življenja, pa to značenje ima i u speleologiji kao organiziranoj društvenoj djelatnosti. Ovisno o mogućnostima izvodi se tehnika evidentiranja po sredstvima: ručno, mašinski, elektronski, zatim kartotečni sistem, spiskovi i pregledi, itd.

Svaki speleološki odsjek u okviru planinarske organizacije dužan je planirati i evidentirati svoju speleološku aktivnost. Taj vid planiranja i evidentiranja speleološkog rada nazovimo KOLEKTIVNIM. Kako je kolektiv (SO) sastavljen od pojedinaca, a njihova aktivnost se također može evidentirati i planirati, tada to planiranje i evidentiranje možemo nazvati POJEDINACNIM.

KOLEKTIVNO PLANIRANJE speleološkog rada donosi se početkom svake godine. Pri tome se mora imati u vidu značajne akcije i obveze matičnog planinarskog društva, kako bi se uklopili u iste. Također je potrebno voditi računa o akcijama koje planira Komisija za speleologiju Planinarskog saveza Hrvatske (logori, seminari, ekspedicije) i ovisno o opremi, kadrovskim i financijskim mogućnostima ubaciti ih u svoj plan rada. Obično se godišnji plan rada donosi okvirno, tj. ne detaljizira se. Radi lakšeg praćenja izvršenja plana rada, najbolje je razraditi detaljnije plan za svaki mjesec ili tromjesečje. Veoma je važno planom obuhvatiti i školovanje speleoloških kadrova. Pri tom se ne misli samo na školovanje speleologa pripravnika, tj. na održavanje dvomjesečnih speleoloških škola, već je potrebno planirati i nekoliko vježbi u toku godine sa različitom tematikom, bilo da se radi o učenju nečeg novog ili obnavljanju znanja.

Plan rada ovisan je uglavnom o kadrovskim i financijskim mogućnostima speleološkog odsjeka, pa se i izrađuje na način da se uzmu u obzir ti faktori. Sredstva s kojima se financira plan rada dobiju se od dotacije Društva, članarinom, samofinanciranjem, itd. a troše se prema izrađenom financijskom troškovniku, koji pokriva plan rada.

Da bi se omogućio normalan i siguran rad u speleološkim objektima, potrebno je nabaviti i odgovarajuću kolektivnu opremu. Nemoguće je nabaviti odmah sve što je potrebno, pa imajući u vidu postojeću opremu, oružar podnosi plan nabavke prioritete opreme.

Izvođenje pojedinih istraživačkih akcija ili akcija posjeta speleološkim objektima, itekako je potrebno planirati. Akcija se planira u odnosu na težinu speleološkog objekta, a ovisna je o opremi-materijalu za savladavanje tog speleološkog objekta, te ljudima sposobnim za izvođenje akcije.

KOLEKTIVNA EVIDENCIJA speleološkog rada trebala bi da bude ista za sve speleološke odsjeka, pošto je ista propisana Pravilnikom o speleološkoj djelatnosti Komisije za speleologiju Planinarskog saveza Hrvatske. Istraživačke akcije evidentiraju se u zapisnicima istraživanja i nacrtima speleoloških objekata. Nakon kabinetske obrade istraživačke akcije, podaci

(zapisnik i nacrt) se pohranjuju u registratore, koji su označeni za pojedina teritorijalna područja. Sve to čini Katastar speleoloških objekata. Uz Katastar speleoloških objekata vodi se i Indeks speleoloških objekata po abecednom ili nekom drugom redu, koji sadrži sve osnovne podatke o istraženim objektima. O tome se brine arhivar speleološkog odsjeka.

Zbog evidencije, propagande, a i za mlađe i novopridošle članove speleološkog odsjeka zgodno je voditi Ljetopis. U tom Ljetopisu ili Dnevniku, svakom članu dopušteno je da opiše svoje viđenje i doživljaj sa akcije. Tu se evidentiraju i sve one akcije, koje su vezane za speleološki odsjek, a nisu čisto speleološkog karaktera. Uz eventualno koju fotografiju sa akcije, taj vid dokumentacije predstavlja i kompletan pregled aktivnosti speleološkog odsjeka u toku godine.

Evidencija o članovima odsjeka vodi se preko osobnih speleoloških kartona, u kojima su sadržani svi osobni podaci. Uz osobni karton nalazi se i evidencija o broju posjeta i istraživačkih akcija svakog člana speleološkog odsjeka. Dogovor o radu speleološki odsjek provodi putem sastanaka, a zapisnik sa sastanka evidentira se u knjizi sastanaka. Dopisi i korespondencija sa KS PSH, te drugim odsjecima i slično, posebno se arhivira, o čemu brigu vodi tajnik speleološkog odsjeka.

Blagajnik vodi evidenciju o trošenju financijskih sredstava i potrebne knjige. Bibliotekar ima ulogu da vodi brigu o postojećoj literaturi u biblioteci, te predlaže nabavku nove. Izdaje i evidentira posuđeno.

Oružar speleološkog odsjeka svu opremu evidentira u svom oružarstvu. Dužan je voditi kartone o upotrebljavanju užeta, te ih nakon isteka roka upotrebe ili oštećenja određuje za rashod. Opremu koja mu je povjerena održava uvijek u ispravnom stanju. Zadužuje i evidentira izdavanje opreme putem reversa, za svaku odobrenu akciju posebno.

Moguće je da u radu SO-a dođe i do neplaniranog rada, kao što je izvođenje nekih radova za treća lica ili slično. Takve akcije evidentiraju se u knjizi sastanaka SO-a i u Ljetopisu.

POJEDINAČNO PLANIRANJE speleološkog rada odnosi se na pojedinca člana speleološkog odsjeka. On svoj rad u okviru speleološkog odsjeka planira najprije prema raspoloživim vremenskim mogućnostima. O tome najviše ovisi koliko će se pojedinac angažirati u radu SO-a i izvršavanju zadataka. Kako je speleološki odsjek dio matičnog planinarskog društva, to prima na sebe i obaveze, koje proističu iz rada društva. Jedna od tih obaveza je i učestvovanje u radu Predsjedništva društva (delegati), te stalnim ili povremenim komisijama koje se osnivaju (komisija za priznanja, propagandu, itd.). Jedan od zadataka svakog aktivnog pojedinca u SO-u je i stručno pedagoški rad. U okviru svojih raspoloživih vremenskih mogućnosti učestvuje u stručnoj osposobljenosti samog sebe ili prenosi znanje na druge. Pohađa škole, seminare, tečajeve i predavanja u svrhu podizanja i proširivanja svog znanja ili pak učestvuje u istima kao vođa, instruktor, predavač ili demonstrator. Osim toga član u SO-u dužan je savjetima i svojim ponašanjem, te odnosom prema radu i zadacima, pokazati kako se djeluje i radi u SO-u. Planiranje učestvovanja u istraživačkim akcijama i akcijama posjeta svakog pojedinca ovisno je o nekoliko važnih elemenata. Svi ti elementi su međusobno povezani i odlučuju o tome na koji način pojedinac može učestvovati u terenskom radu. Sa planiranim radom na terenu, pojedinac je upoznat preko godišnjeg plana ili pak mjesečnog, te dogovorom na sastancima SO-a. Znači prije polaska na teren on mora planirati svoje učestvovanje, uzevši u obzir

značaj i težinu akcije. Svakako je jedan od najvažnijih elemenata vremenska mogućnost, tj. da li pojedinac ima raspoloživog vremena da učestvuje u akciji. Zatim potrebno je voditi računa o fizičkoj sposobnosti i stručnoj osposobljenosti, te opremljenosti osobnom speleološkom opremom, što ovisi o težini speleološkog objekta. Motivacija je jedan od elemenata koji je također prisutan pri planiranju učešća na akciji. Međutim kako svi ljudi nisu isti, neki se slažu više, neki manje ili nikako, potrebno je razmisliti prije akcije dali će učešće pojedinca utjecati na homogenost ekipe, ako je to značajno za istraživanje dotičnog speleološkog objekta. Na žalost tu je prisutan i još jedan element koji je često presudan u planiranju učestvovanja na nekoj akciji, a to je novac. Rijetke su one akcije koje se u potpunosti financiraju od strane SO-a, pa se taj novac uglavnom troši za nabavku kolektivne opreme. Taj isti element-novac, važan je i kod planiranja nabavke osobne speleološke opreme, koja se uglavnom proizvodi u inozemstvu. Počesto je to i presudno kod mladih ljudi koji se tek počinju baviti speleologijom. Ukoliko ne pronađu neku mogućnost ručne izrade, improvizacije ili posudbe osobne opreme, uglavnom je tada za njih bavljenje speleologijom nedostižno.

POJEDINAČNA EVIDENCIJA osobnog speleološkog rada obuhvaćena je najvećim dijelom kroz Pravilnik SO-a i Pravilnikom Komisije za speleologiju PSH. Evidentiranje pojedinih dužnosti u SO-u kao što su pročelnik, tajnik, blagajnik, oružar, arhivar, bibliotekar, itd. i njihov rad, prati se kroz knjigu sastanaka i zadataka. Ostali članovi SO-a uključuju se u rad po dobivenim zadacima. Za svakog člana u knjizi sastanaka vodi se evidencija prisustva. Najvažniji podaci nalaze se u osobnom speleološkom kartonu, koji sadržava sve osobne podatke pojedinog člana. Tu su evidentirane funkcije u SO-u i planinarskoj organizaciji, zatim stručna osposobljenost člana, te prisustvo na školama, tečajevima, seminarima i u kom vidu. Uz osobni speleološki karton nalaze se kartoni za evidenciju učešća na istraživačkim akcijama i akcijama posjeta speleološkim objektima, što omogućava da se prati kontinuitet u radu i aktivnost svakog člana SO-a. Ti podaci upotrebljavaju se kao mjerilo i kriterij kod ispunjavanja uvijeta za polaganje višeg ranga u speleologiji.

Način planiranja i evidencije speleološkog rada nije u svim speleološkim odsjecima jednak. Ovaj prikazani način planiranja i evidencije temelji se na dugogodišnjem iskustvu i radu speleologa u Splitskoj regiji. Međutim to ne znači da je i idealan, pa je potrebno u daljnjem radu usavršavati ga, te primjenjivati iskustva ostalih speleoloških odsjeka, za bolji, efikasniji i svrsishodniji rad u speleologiji, kako kolektivni tako i pojedinačni.

Goran Gabrić
SO PD "Mosor" - SPLIT